

Forslag til lov om folketingets ombudsmand

(Fremsat den 20. oktober 1953 af justitsminister *Hans Hækkerup*).

§ 1.

Efter hvert folketingsvalg vælger folketinget en ombudsmand, som på folketingets vegne har indseende med statens civile og militære forvaltning. Dommernes embedsførelse falder i det hele udenfor ombudsmandens virksomhed.

Hvis ombudsmanden ikke længere nyder folketingets tillid, kan folketinget afskedige ham, hvorefter nyt valg af ombudsmand finder sted.

§ 2.

Ombudsmanden, som ikke må være medlem af folketinget, skal have den juridiske uddannelse.

§ 3.

Folketinget fastsætter almindelige bestemmelser for ombudsmandens virksomhed. Iøvrigt er han i udøvelsen af sit hverv uafhængig af folketinget.

§ 4.

Ombudsmandens virksomhed omfatter ministrene, statens tjenestemænd og alle andre personer, som virker i statens tjeneste, jfr. § 1, stk. 1.

§ 5.

Ombudsmanden har indseende med, om de i § 4 nævnte personer gør sig skyldige i fejl eller forsømmelse under udøvelsen af deres administrative tjeneste.

§ 6.

Enhver kan indgive klage til ombudsmanden, som afgør, om klagen giver tilstrækkelig anledning til en undersøgelse. Klagen skal være navngiven og skal indgives inden 3 måneder efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, klagen angår. Ombudsmanden kan også optage en sag til

undersøgelse af egen drift. Enhver, som er berøvet sin personlige frihed, har ret til i lukket skrivelse at rette henvendelser til ombudsmanden.

§ 7.

De i § 4 nævnte personer er forpligtet til at meddele ombudsmanden de oplysninger og til at fremlægge de dokumenter og protokoller, han i sit hvervs medfør forlanger.

Ombudsmandens krav på oplysninger i medfør af stk. 1 er undergivet begrænsninger svarende til retsplejelovens § 169, stk. 1 og stk. 3, § 170, stk. 1, hovedreglen i § 170, stk. 4, og § 749.

Såfremt ombudsmanden ønsker at fremme en klage over nogen af de i § 4 nævnte personer, skal klagen, medmindre aldeles afgørende hensyn til sagens oplysning taler derimod, snarest muligt forelægges den pågældende. Er denne tjenestemand, kan han til enhver tid forlange, at sagen overgår til behandling efter de i tjenestemandens § 17, jfr. § 18, fastsatte bestemmelser.

Ombudsmanden kan indkalde personer til for retten at afgive vidnesbyrd om forhold, som er af betydning for hans undersøgelse. Herom gælder retsplejelovens regler om efterforskningsforhør, jfr. retsplejelovens kap. 74. Den person, som en klage angår, er berettiget til selv og med bisidder at overvære sådanne vidneførsler. Justitsministeren giver regler for, hvem der kan optræde som bisidder. Retsmøderne er ikke offentlige.

§ 8.

Ombudsmanden skal iagttage tavshed med hensyn til de forhold, som han i sit hvervs medfør bliver bekendt med, såfremt hemmeligholdelse ifølge sagens natur er på-

krævet. Tavshedspligten ophører ikke, når han fratræder sin stilling.

§ 9.

Ombudsmanden kan pålægge anklagemyndigheden at rejse forundersøgelse eller tiltale ved de almindelige domstole for forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv, jfr. dog Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1953 §§ 16 og 60 (rigsretten).

Ombudsmanden kan pålægge vedkommende styrelse at rejse disciplinærsag.

Iøvrigt kan ombudsmanden altid overfor den pågældende fremsætte sin opfattelse af sagen.

§ 10.

Får ombudsmanden kundskab om fejl eller forsømmelse af større betydning, giver han meddelelse herom til folketinget og til vedkommende minister.

Ombudsmanden afgiver en årlig beretning til folketinget om sin virksomhed. Beretningen trykkes og offentliggøres.

Såfremt ombudsmanden giver meddelelse om en sag til folketinget eller en minister, eller han fremdrager en sag i sin årlige beretning, skal han i meddelelsen eller beretningen give oplysning om, hvad den pågældende har anført til sit forsvar.

§ 11.

Bliver ombudsmanden opmærksom på mangler ved gældende love eller administra-

tive bestemmelser, skal han give folketinget og vedkommende minister meddelelse herom.

§ 12.

Ombudsmanden lønnes som højesteretsdommer på højeste løntrin. Derudover kan der efter omstændighederne tilstås ham et personligt tillæg. Han har ret til ventepenge og pension efter regler svarende til de i loven om vederlag og pension m. v. for ministre §§ 3—6 indeholdte bestemmelser.

Ombudsmanden må ikke uden folketingets samtykke have hverv i offentlige eller private virksomheder, foretagender eller institutioner.

§ 13.

Ombudsmanden antager og afskediger selv sine medhjælpere. Disses antal, lønning og pension fastsættes af folketinget, på hvis budget såvel disse ydelser som ombudsmandens lønning og pension afholdes.

§ 14.

Denne lov træder i kraft den 1. april 1954.

Klager angående forhold, der er opstået i tiden mellem den 5. juni 1953 og denne lovs ikrafttræden, kan dog indgives til ombudsmanden.

§ 15.

Denne lov forelægges folketinget til revision senest i folketingsåret 1956—57.

Bemærkninger til lovforslaget

I rigsdagssamlingen 1952—53 fremsatte justitsministeren i folketinget det af forfatningskommissionen udarbejdede forslag til lov om rigsdagens ombudsmand (rigsdagstidende 1952—53, tillæg A. sp. 4065—74, og folketingets forhandlinger sp. 2201—08).

Lovforslaget kom til første behandling (R.T. 1952—53, folketingets forhandlinger sp. 2562—2605) og blev henvist til udvalg (smstds. sp. 2605). Efter at udvalget havde afgivet betænkning (R.T. 1952—53, tillæg B. sp. 1285—90) vedtoges lovforslaget ved anden og tredje behandling i folketinget med de af justitsministeren stillede og af udvalget tiltrådte ændringsforslag (R.T. 1953—54, folke-

tingets forhandlinger sp. 4159—83). Forslaget nåede imidlertid ikke at komme til behandling i landstinget inden rigsdagssamlingens slutning, hvorfor det bortfaldt.

Lovforslaget, der nu genfremsættes, er identisk med det af folketinget i rigsdagssamlingen 1952—53 vedtagne forslag, bortset fra at ordet „rigsdagen“ overalt i forslaget er erstattet med „folketinget“ og at ikrafttrædelsesbestemmelsen er ændret, således at klager angående forhold, der er opstået efter ikrafttrædelsen af Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1953 kan indgives til ombudsmanden. Endelig er i § 15 „1955—56“ ændret til „1956—57“.